

Dijital Göçmen Sınıf Öğretmenlerinin Webquest Tekniği Kullanım Durumlarının İncelenmesi

Ayşe Akdemir¹

Özet: Eğitim, öğrencileri sadece yaşadıkları güne değil, geleceğe de hazırlamayı amaçlar. Dijital teknolojiye hızlı gelişmeler hayatın her alanına olduğu gibi eğitim alanına da yansımıştır. Artık ansiklopedilerin yerini internet arama motorları almış, bilgiye ulaşmak her zamankinden kolay hale gelmiştir. İlkokul çağından itibaren öğrenciler zamanlarının çoğunu bilgisayar oyunları, sosyal medya ağları ve cep telefonlarındaki mesajlaşma programlarını kullanarak geçirmektedir. Ev ödevlerini yaparken dahi bilgi kaynağı olarak internet arama motorlarını kullanmaktadırlar. Ancak çok büyük bir “bilgi çöplüğü” olan internet ortamında doğru bilgiye ulaşmak her zaman mümkün olmamaktadır. Öğrencilerin, internet kullanırken doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmada ve elde ettikleri bilgiyi kullanmada yol göstericiliğe ihtiyaçları vardır. Bu çalışma teknoloji çağında yaşadığımız için ve öğrencilerimizi geleceğe hazırlamak için kaçınılmaz olan teknoloji kullanımı konusunda, spesifik olarak, dijital göçmen sınıf öğretmenlerimizin durumunu görmeyi amaçlamaktadır. Bu durum, öğretmenlerimizin bilgi kaynağı olarak internet kullanımında yol gösterici bir teknik olan WebQuest tekniği kullanımları üzerinden ele alınacaktır. Çalışmanın evrenini Çanakkale ilinde görev yapan dijital göçmen sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. 10 öğretmenle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Çalışma nitel özellikte olup, durum analizi özelliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital yerli, dijital göçmen, webquest*

Investigation of Webquest Technique Use Situations of Digital Immigrant Class Teachers

Abstract: Education aims to prepare children not only for today but also for the future. Rapid growth of digital technologies' reflections on education are can be seeing as well as every other fields of life. Encyclopaedias are replaced by online search engines for getting information. People prefer “Google”ing things they don't know, rather than looking into books. Children spend their most of the time online by gaming or in chat rooms. Even they are doing homeworks, they use the internet as their source. But internet is a big information pollution as well as being a big information source. In this century, internet and digital technology using is unevitable and necessary. Students, especially primary school students, need someone to guide them to using internet as a source, finding right informations, and protect their self form malicius softwares. This study aims to see the stiatuon of digital migrant classroom teachers above their WebQuest using. Target population of this study is digital migrant classroom teacher who working in Çanakkale. Study's sample is determined as 10 classroom teacher in target population. Semi-structured interview has done to teachers in sample group. This study is a qualitative stuation analysis.

Keywords: *Digital native, digital immigrant, WebQuest*

¹ aysenakdemir91@gmail.com

GİRİŞ

Modern teknolojideki gelişmeler ve bu gelişmeyle birlikte, bilgiye erişilebilirlikteki artış, teknolojiyi 21. yüzyıl toplumunun en büyük katkı sağlayıcısı haline getirmiştir. Bilgi, gelişen bilişim ve iletişim teknolojileri ile hem daha çok artmakta hem de bilgiye erişim gittikçe daha kolay hale gelmektedir. Bilgi odaklı yeni toplum yapısı, hızlı iletişim, sürekli değişim gösteren yeni teknolojiler bilginin tüm alanlarda temel güç ve kaynak kabul edilmesine ve hayatımızın olmazsa olmaz bir gereksinimi olmasına yol açmıştır (Erkan, 1993: 33). Fisch ve McLeod(2007)'e göre 4 yaşındaki çocukların %70'inden fazlası bilgisayar kullanmaktadır. Lenhart, Madden, Macgill ve Smith(2007), ABD'de yaşayan 12-17 yaşlarındaki gençlerin %87'si internet kullandıklarını ve %50'sinden fazlasının internet üzerinde kendilerine ait sosyal medya hesapları ve blog sayfaları bulunduğunu belirtmiştir.. Ülkemizde ise TÜİK verilerine göre 2016 yılında bilgisayar ve internet kullanım yüzdesi % 61.2 olarak belirlenmiştir. Yine TÜİK'in 2016 verilerine göre yaklaşık on hanenin sekizi internet erişimine sahip ve hanelerin %96.4'ünde cep telefonu bulunmaktadır. Her hafta veya her gün internet kullananların oluşturduğu düzenli internet kullanıcı oranı ise %94 olarak belirlenmiştir. Yani dünyada da ülkemizde de bilgisayar ve internet hayatımızın birer parçası haline gelmiştir. Çocuklar okuma yazma öğrenmeden dijital teknolojik cihazları ebeveynleri kadar iyi kullanabilir hale gelmektedir. Bu durum teknolojik okuryazarlık bağlamında çocuklar ile yetişkinler arasında bir uçurum meydana getirmektedir.

Teknolojik okur-yazarlık

Taylor (1979) bilgi okuryazarlığını "*Gerçek hayattaki bir problemi çözebilmek için, bilgiye ulaşma, değişik kaynaklardan bilgiye erişebilme, bilgilenmenin sürekliliğini sağlayabilme, bilginin nasıl elde edilebileceğine ilişkin stratejileri belirleyebilme*" olarak açıklamıştır (Aldemir). Doyle (1994)' e göre bilgi okuryazarı bir birey Taylor' a ek olarak bilgiyi değerlendirir, düzenler ve mevcut bilgileriyle birleştirir (Demiralay, 2008). Bilgi okuryazarlığı bilginin etik ve yasal olarak kullanılmasını da sağlar. Bilgi okuryazarlığı diğer okuryazarlık alanlarına yol gösterici bir yerdedir. (Polat, 2005) Bilgi okuryazarlığının diğer okuryazarlık alanları için şemsiye rolü üstlendiğini belirtmiştir. Bilgi okuryazarlığı "öğrenmeyi öğrenme" yi sağlar, dolayısıyla birey ömür boyu karşılaştığı sorunların çözümü için doğru bilgiye doğru biçimde nasıl ulaşacağını bilir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencinin bilgiye ulaşıp kendisi öğrenmesi beklenir. Öğrencinin bilgi yığınından doğru bilgiyi doğru biçimde bulabilmesi için iyi bir bilgi okuryazarı olması gerekmektedir.

Günümüzde kullandığımız bilgi, elektronik ortamlarda sürekli yer değiştirerek yolculuğuna devam etmiştir (Gülbahar, 2012). Dijital teknolojilerin icadı ve bunlarla bağlantılı okur-yazarlık uygulamaları son zamanlarda yapılan okur-yazarlık çalışmalarının bir parçasıdır. Okur-yazarlık kavramı çerçevesinde, dijital okur-yazarlık, dijital ortamda etkin işlev görmek ve dijital platformlardan faydalanmak, dijital cihazları ve iletişim sistemlerini kullanabilmek için bir gereklilik olarak

görülmektedir (Gilster, 1997). Dijital okur-yazarlığın hızlı kavramsallaşmasını takiben, aynı oranda okur-yazarlık çalışmaları sosyal uygulamalara ve bu bağlamda artan sanal gerçeklik kullanımının insanların hayatlarındaki yerine odaklanmıştır (Gee, 2004). Teknoloji okuryazarlığı, teknolojik süreç ve yenilikleri eleştirel bir bakış açısıyla sorgulayan kişidir. Teknoloji okuryazarlığı bireylerin, teknoloji ile kendileri ve toplum arasındaki ilişkinin anlaşılmasında gerekli olan entelektüel süreç, yeterlilik ve düzenin tümü olarak tanımlanabilir (Odabaşı). Teknoloji okuryazarlığı bilgisayar okuryazarlığını kapsamaktadır. Uluslararası Teknoloji Eğitim Kurulu ITEA tarafından teknoloji okuryazarı bir bireyin özellikleri aşağıdaki gibidir;

- Teknolojinin ne olduğunu, nasıl ortaya çıkarıldığını, toplumu nasıl şekillendirdiğini ve toplum tarafından nasıl şekillendirildiğini bilen insandır.
- Birey televizyondan izlediği veya gazeteden okuduğu bir teknoloji haberini çok ilginç bulur, bu bilgiyi kazanır, davranışlarına yansır ve buna dayalı olarak bir fikir oluşturur.
- Teknolojinin kullanılmasında tarafsız ve rahattır. Teknoloji ve kullanımın ülke için neden önemli olduğunu anlamak tüm bireyler için gereklidir (Canbaz, 2010).
- Teknolojiyi sorgulayabilen kişi, teknolojik gelişmelerin yarar ve sakıncalarını eleştirebilir, topluma etkilerini fark eder. Böylece bireyler çevrelerini etkileyerek geleceklerini de etkilemiş olurlar

Dijital Yerlilik ve Dijital Göçmenlik

Uygarlık tarihinin yaklaşık bin yılı, tarımsal üretimle yaşamın sürdürüldüğü bir dönem içerisinde geçmiştir. Buhar makinesinin icadı sonrasında oluşan endüstri devrimi ile birlikte yaşanan sanayi toplumu sürecinin ardından sıra üçüncü evre olan bilgi toplumuna gelmiştir. Bilginin hayatın merkezi konumunda olduğu ve enformatik bir toplum haline geldiğimiz bir dönemi yaşamaktayız. İnternetin kültürel ve toplumsal dinamikler üzerinde yarattığı köklü etkiyi anlamak adına birçok kavram geliştirilmiştir. Bu kavramlardan sıklıkla kullanılan dijital yerliler ve dijital göçmenler kavramı önemlidir.

21. yüzyılda doğan çocuklar ve teknoloji kavramı hayatlarına daha sonra girmiş olan yetişkinler, dijital yerliler ve dijital göçmenler olarak isimlendirilmektedir. Prensky'e göre (2001a), 1980 yılından sonra doğan öğrenciler dijital yerlilerdir. Çünkü dijital medya ile büyümüşler ve zamanlarının büyük çoğunluğunu yeni dijital cihazlarla internet üzerinden keşif yaparak geçirmişlerdir. Prensky'nin (2001a), dijital yerliler dediği detaylı bir medya tüketim alışkanlığı tanımlaması vardır: Günümüzün ortalama üniversite mezunları zamanlarının 5000 saatten azını okuyarak geçirmekte ancak 10.000 saatten fazlasını video oyunları oynayarak geçirmektedir.(20.000 saat televizyon izlenmesinden bahsedilmiyor bile). Bilgisayar oyunları, e-postalar, internet, cep telefonları ve anlık mesajlaşma

hayatlarının birer parçasıdır. (p. 1). Dijital yerliler, “Binyılın öğrencileri (millennials), internet nesli (Net Generation), oyun nesli (the gamer generation), yeni nesil (next generation, n-generation), siber çocuklar (cyber kids), zaplayan insan (homo zappiens), çekirge zihin (grasshopper mind)” (Pedro, 2006’den akt.: Şahin, 2009: 156) gibi farklı isimlerle de nitelendirilmektedirler (Karabulut, 2015). Dijital yerliler doğumlarından itibaren sanal dünyaya uyum sağlarlar ve bu bağları doğal karşılar. Bu yüzden dijital yerliler ve dijital göçmenler arasındaki fark, interneti/dijital dünyayı kullanma algısına dayanır; ancak dijital yerli tanımında bu ayrım yapılırken sadece kültürle sınırlandırılmaz, daha güçlü olarak yaş yapısının belirleyiciliği vardır (Fritsch, 2010’dan akt.: Çetin ve Özgiden 2013: 4). 1980 yılından sonra doğan, dijital araç ve ortamlar hayatlarının merkezinde olan, teknolojinin bir lüksten çok gündelik hayatlarındaki ihtiyaçlarından biri olduğunu düşünen ve dijital dünyada kendine özgü dilleri ile yer alan dijital yerlilerin, teknoloji çağına doğmuş ve mümkün olan tüm günlük işlerini bu ortam üzerinden yürütebilen 21. yy’ın çocukları olduğu söylenebilir. Dijital yerlilerin herhangi bir konu için ihtiyaç duydukları bilgiye kolayca erişebildikleri gözlemlenmektedir. Daha önce hiç tanışmadıkları insanlarla çevrim içi ortamlarda bir araya gelmeyi doğal karşılamakta ve bu ortamlarda bilgi paylaşımına konusunda dijital göçmenlere göre daha yatkın oldukları görülmektedir. Bu bağlamda dijital yerlilerin öğrenme özellikleri ise aşağıdaki şekilde açıklanabilir (Bilgiç, vd., 2011: 4):

- Bilgiye hızla erişmek isterler,
- Metin yerine grafiği tercih ederler,
- Bir makaleyi baştan sona doğrusal bir biçimde okumak yerine kapsül halinde rastgele okumayı tercih ederler,
- Ciddi çalışmalar yerine oyunları tercih ederler,
- Bilişsel yapıları sıralı değil paraleldir,
- Aynı anda birçok işi yapmak isterler,
- Keşfederek öğrenmek isterler.

Bu etkenler üzerinden dijital yerliler için bilgiye erişim noktasında hız, görsellik ve eğlencenin önemli olduğu söylenebilir.

Dijital göçmenler, yirmi yaş ve sonrasında teknoloji, internet ve web ile tanışmış, teknolojik araçların kullanımı ve teknoloji tabanlı öğrenmede güçlükler veya çeşitli uyum sorunlarıyla karşılaşabilen, uyum sağlamak istemeyen, teknoloji okuryazarlığı dijital yerlilere oranla daha düşük düzeydeki bireyler olarak tanımlanmaktadır. (Prensky, 2001: 5). Dijital göçmenlerin en çok göze çarpan özelliklerinin başında dijital medya araçlarını etkin kullanamamaları gelmektedir. Doğrusal okumaları, grafik ve hiper metin okumalarının yerine tercih ederler. Dijital göçmenler içerisinden buldukları dijital çevreye iyi uyum sağlayan bireyler de çıkabilir ancak “aksan”ları onları ele

vermektedir. Bilgi edinmek için öncelikle basılı materyalleri tercih ederler. Herhangi bir teknolojik ürünü ya da programı kullanmada kılavuz veya rehber kullanma eğilimindedirler. (Prensky 2004'den akt.: Tonta, 2009: 5).

WebQuest

San Diego Üniversitesi'nde profesör olan Bernie Dodge, internet ve sınıf içi etkinliklerini birleştiren bir eğitsel strateji olan WebQuest'i geliştirmiştir. WebQuest'i, öğrencilerin internet kaynaklarından kullanacakları bilgilerin bir kısmını ya da tamamını arama yönlendirme aktivitesi olarak tanımlamıştır. (Dodge,1995, Akt. Leung & Unal, 2013) Daha sonra aynı üniversitede görev yapan Tom March'ın katkılarıyla geliştirilmiştir. Tom March 2003 yılında WebQuest tanımını, internet üzerindeki bağlantıları ve temel kaynakları kullanarak, öğrenciyi motive edecek özgün görevler, esas araştırma, açık uçlu sorular yönelten, bireysel uzmanlığı ve katılımı geliştiren ve sonunda grup çalışması gerektiren, elde edilen yeni bilgiyi daha sofistike bir anlayışa çeviren yapı temellendirmeli öğrenme olarak geliştirip düzenlemiştir. O zamandan beri WebQuest'ler, anaokulundan yükseköğretime kadar farklı düzeylerde ve derslerde uygulanmaktadır. Alibec ve Sandiuc(2015)'e göre WebQuest bir karma öğrenme biçimidir. Karma öğrenme, öğrenci merkezli, öğrencinin diğer öğrencilerle, etkinliği oluşturan kişiyle, internet ortamındaki çeşitli içeriklerle ve yüz yüze etkileşimde bulunmasını amaçlayan bir öğrenmedir. WebQuest tekniğinin öğrenciyeye sağladığı gibi, öğrencinin kendi öğrenme biçiminin sorumluluğunu almasını sağlar.

WebQuest, teknolojiyi sınıf ortamında yapılandırmacı bir yaklaşımla bütünleştirerek anlamlı öğrenmeler sağlamak amacıyla tasarlanmaktadır. WebQuest, "öğrencilerin öğrenme ortamında bir kılavuz olarak yeni bilgi edinmelerine yardım eden ve düzensiz İnternet kaynaklarını organize eden etkili bir yöntem" dir (Patterson ve Pipkin 2001). Diğer bir deyişle WebQuest öğrencinin öğrenme merakını artıran cazip görevlerle ve doğru bir sıralamada doğru kaynaklardan doğru bilgiye ulaşmasını sağlamaktadır.

Amaç

Günümüzde, dünya üzerindeki 209 ülke arasından başarı sıralaması olarak en iyi kabul edilen 10 ülkenin eğitim sistemlerine bakıldığında, özellikle sınıf içi aktivitelerde ve ev ödevlerinde, okul öncesinden başlayarak yükseköğretime kadar, webquest tekniği kullanımının oldukça yaygın olduğunu görülmektedir (worldtop20.org). WebQuest (web macerası) tekniği ülkemizde de çok yaygın olmasa da kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışma, Türkiye'de görev yapmakta olan dijital göçmen sınıf öğretmenlerinin eğitsel amaçlı ders içi ve ders dışı faaliyetlerinde bilgisayar ve internet kullanım durumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda;

1. Dijital göçmen sınıf öğretmenleri eğitsel amaçlı dijital teknoloji ürünlerinden faydalanmakta mıdır?
2. Öğrencilerinin eğitsel amaçlı bilgisayar ve internet kullanımları hakkında düşünceleri nelerdir?
3. WebQuest öğretim tekniği hakkında bilgileri var mıdır? Varsa bu teknik hakkında düşünceleri nelerdir?

Sorularına cevaplar aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çevresi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu çevre arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, bir araştırma yöntemidir (Şimşek, Yıldırım, 2008). Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmada Çanakkale ili Merkez ilçesinde görev yapmakta olan 10 dijital göçmen sınıf öğretmenine yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış, literatür taraması yapılmış ve mevcut problemlere çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş; örneklemin temsil gücünü arttırabilmek amacıyla “maksimum çeşitlilik örnekleme” kullanılmış, bununla birlikte araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmak için “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” de yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışma grubuna ait bilgilere Tablo 1’de yer verilmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubu

Cinsiyet Katılımcı Sayısı

Erkek 5

Kadın 5

Toplam 10

Okuttuğu Sınıf Düzeyi Katılımcı Sayısı

Üçüncü sınıf 5

Dördüncü sınıf 5

Toplam 10

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Nitel araştırma desenlerinde veri toplama aracı olarak kullanılan “görüşmeler”, Karasar (2007) tarafından uygulanan kuralların katılığına göre yapılanmış (formel), yarı yapılanmış (yarı formel) ve yapılanmamış (informel, serbest) olmak üzere üç biçimde ifade edilmektedir. Yapılanmış görüşmeler, ne tür soruların ne şekilde sorulup hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı bir biçimde saptayan, görüşmeciye bırakılan hareket özgürlüğünü en düşük düzeyde tutan, cevaplarının denetimi ve sayısallaştırılması kolay olan bir görüşme türüdür. Görüşmeler, ortalama 15-20 dakika arası sürmüş ve görüşme formlarıyla kayıt altına alınmıştır.

Veri Analizi

Çalışmanın örneklemini oluşturan öğretmenlere aşağıdaki yedi sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

1. Teknoloji baş döndüren bir hızla geliyor. Öğretmenlik mesleğine başladığımızdan beri eğitsel teknolojideki gelişim hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. İnternet, sosyal medya, akıllı telefon, tablet vs. araçları materyal geliştirmek için kullanıyor musunuz?
3. Öğrencilerinize internet üzerinden ödevler veriyor musunuz? Veriyorsanız ne tür ödevler veriyorsunuz?
4. Öğrencileriniz henüz ilkökul çağındalar. Ancak teknolojik cihazları bizlerden daha iyi kullanıyorlar. Bilgi kaynağı olarak interneti kullanmalarına bakış açınız nedir?
5. WebQuest nedir? Kullanıyor musunuz?
6. WebQuestleri daha çok hangi derslerde faydalı buluyorsunuz?
7. WebQuest kullanımının fark ettiğiniz avantaj veya dezavantajları var mı? Varsa bizimle paylaşır mısınız?

Araştırmada verilerin analiz edilmesi betimsel analiz kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Betimsel analizde temel amaç verilerin okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Betimsel analiz dört aşamada gerçekleşmektedir. İlk aşamada araştırmacı araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve gözlemlerde yer alan boyutlardan hareket ederek veri analizi için bir çerçeve oluşturarak verilerin hangi temalar altında

düzenleneceği ve sunulacağı belirlir. İkinci aşamada ise oluşturulan çerçeveye dayalı olarak veriler okunur ve düzenlenir.

Bu süreçte verilerin anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi önem taşımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda, araştırmada öğretmenlerle yapılan görüşmelerde elde edilen veriler araştırma sorularından hareket ile oluşturulan temalara göre düzenlenmiş ve sunulmuştur. Üçüncü aşamada araştırmacı düzenlemiş olduğu verileri tanımlar ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılara da başvurmak zorunda kalabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada öğretmenlerin görüşleri tanımlanmış ve önemli ve tanımlayıcı olduğu düşünülen görüşler doğrudan alıntı yapılarak aktarılmıştır. Dördüncü aşamada ise araştırmacı tanımlamış olduğu bulguları açıklar, ilişkilendirir ve anlamlandırır. Bu aşamada, yapılan yorumları daha da güçlendirmek için bulgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini açıklar ve ihtiyaç duyulması durumunda farklı olgular arasında karşılaştırma yapar (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu bağlamda araştırmanın bu aşamasında ise öğretmenlerin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri açıklandıktan sonra birbirleri ile ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile edinilen bilgilere uygulanan analiz şöyle özetlenebilir: Yazılı döküm haline getirilmiş olan formlar iki ayrı uzman tarafından soru bazında birkaç kez okunmuş daha sonra her bir uzman tarafından verilerdeki kelime, cümle ve paragraflar gruplandırılmak üzere işaretlenmiştir.

Yapılan gruplandırmalar bir araya gelerek karşılaştırılmış ve “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman’ın (1994) belirttiği formül P (Uzlaşma Yüzdesi %) = $\frac{Na}{[Na + Nd]} \times 100$ (Görüş Birliği) / [Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)] X 100 kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda $P = \% 94$ değeri bulunarak araştırma güvenilir kabul edilmiştir. Çalışmada katılımcıların isimleri gizlenerek çalışmada kod isimler (K1, K2, K3 vb.) kullanılmıştır. İki araştırmacı tarafından bağımsız olarak yürütülen analizler sonunda ulaşılan gruplandırmalar araştırma soruları bağlamında oluşturulan temalar altında sunulmuştur. Araştırmanın bulguları tema başlıkları altında yarı yapılandırılmış görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bulgular araştırma soruları ve yarı yapılandırılmış görüşme formu doğrultusunda dört temada toplanarak sunulmuştur.

Tablo 2. Temalar
Teknoloji gelişimi
Sosyal medya ve internet kullanımı
Ev ödevleri
WebQuest

Teknoloji gelişimine dair bulgular

Araştırmannın bu boyutuna yönelik soru, “Teknoloji baş döndüren bir hızla geliyor. Öğretmenlik mesleğine başladığımızdan beri eğitsel teknolojideki gelişim hakkında ne düşünüyorsunuz?” şeklindedir. Katılımcıların tamamı öğretmenlik mesleğine başladıkları zaman mevcut olan teknoloji ile bugün mevcut olan teknoloji arasındaki farkı vurgulamıştır. Örneğin mesleğe başladıkları zaman öğrenci ile ilgili tüm kayıtlar manuel şekilde tutuluyorken, şimdi bütün kayıtların dijital ortamda tutulmakta olduğu konusu bütün görüşmelerde gündeme gelmiştir.

Sosyal medya ve internet kullanımına dair bulgular

Bu boyuta yönelik sorular:” İnternet, sosyal medya, akıllı telefon, tablet vs. araçları materyal geliştirmek için kullanıyor musunuz?”, “Öğrencileriniz henüz ilkökul çağındalar. Ancak teknolojik cihazları bizlerden daha iyi kullanıyorlar. Bilgi kaynağı olarak interneti kullanmalarına bakış açınız nedir?” şeklindedir. Katılımcıların 8i internet ve sosyal medya kullanımında öğrencilerini teşvik etmektedir. Diğer iki katılımcının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

K4: *“Öğrencilerimin bilgisayar karşısında geçirecekleri zamanı, dışarıda oyun oynayarak geçirmelerini tercih ediyorum. Bilgisayar ve internet kullanımları konusunda aileleri ile işbirliği içinde çeşitli kısıtlamalar getirmeye çalışıyoruz. İnternetin zararı faydasından çok.”*

K2: *“Materyal geliştirmek için internete ihtiyaç duymuyorum. Özellikle çocukların internette uzak durmaları gerektiğini düşünüyorum.”*

Ev ödevleri temasına dair bulgular

Bu boyuta yönelik sorular: *“Öğrencilerinize internet üzerinden ödevler veriyor musunuz? Veriyorsanız ne tür ödevler veriyorsunuz?”* şeklindedir. Katılımcıların yalnızca 4 tanesi öğrencilerine internet üzerinden araştırma ödevleri verdiğini ifade etmiştir. Diğer katılımcılar müfredata yönelik ders kitaplarını daha fazla tercih ettiklerini belirtmiştir. Bilgisayar üzerinden ev ödevi vermeyen katılımcılar sebep olarak öğrencilerinin bilgisayar ve internet erişimlerinin olmamasını, yaş gruplarının bu görev için uygun olmadığını, kazanım hedefleri için kitaplarında yeterli bilgi bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Webquest temasına dair bulgular

Bu boyuta yönelik sorular: *“WebQuest nedir? Kullanıyor musunuz?”*, *“WebQuestleri daha çok hangi derslerde faydalı buluyorsunuz?”*, *“WebQuest kullanımının fark ettiğiniz avantaj veya dezavantajları var mı? Varsa bizimle paylaşır mısınız?”* şeklindedir. Katılımcıların yalnızca 1 tanesi webquest terimini bildiğini ifade etmiştir. Ancak kullanmamaktadır. Diğer katılımcılar ise tekniğin varlığından habersiz durumdadır. Üç katılımcının görüşleri aşağıdaki gibidir.

K4: Facebook'ta öğretmen gruplarında öğretmen arkadaşlar hazırladıkları materyalleri paylaşıyorlar. Onlardan örnek alarak farklı materyaller hazırlamaya çalışıyorum. Ama webquesti hiç duymadım. Zaten sınıfımda akıllı tahta olmadığı için hazırlasam da kullanamam.

K9: Öğretmenlere yönelik bir forum sitesinde webquest ile ilgili bir şeyler okumuştum. Düzgün kullanılırsa faydalı bir teknik gibi görünüyor. Ancak benim içinde bulunduğum imkanlar webquest kullanmaya uygun değil. Çoğu öğrencimin bilgisayar ya da internete erişimi yok. Sınıfımızda projektörümüz dahi yok.

K1: Ben öğrencilerimin bu kadar erken yaşta bilgisayar kullanmalarını istemiyorum. Velilerimiz de istemiyor. Açıkçası bilgisayarda sadece oyun oynuyorlar. Ve Google'dan buldukları bilgileri kopyala-yapıştır birleştirip getiriyorlar, okumuyorlar bile. Ben bu aşamada ders kitaplarını daha faydalı buluyorum.

“K3” adlı katılımcı, internetten edinilen bilgileri güvenilir bulmadığını ifade etmiştir. Ancak durumun kaçınılmaz olduğunu da belirtmiştir.

Çanakkale ilinin çeşitli ilçelerinde gerçekleştirilen görüşmelerde, merkezi konumlu okullardaki öğrencilerin diğerlerine göre bilgisayar ve internet erişimi konusunda daha avantajlı oldukları görülmüştür. Ayrıca merkezi okullardaki sınıfların tamamında internet erişimi olmasa dahi bilgisayar ve projektör bulunmaktadır. Merkezi bir okulda görev yapan “K2” adlı katılımcı, internet tabanlı etkinlik hazırlamasalar bile, görsel ve işitsel materyaller kullandığını belirtmiştir.

Görüşme sırasında katılımcılara örnek bir webquest gösterilmiş ve teknik anlatılmıştır. Katılımcıların tamamı bundan sonra kullanacaklarını ifade etmiştir. Hangi derste kullanacakları sorusuna katılımcıların tamamı her derste kullanılabilir ancak ağırlıklı olarak fen bilgisi dersleri için daha uygundur yanıtını vermiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Teknolojinin hızla gelişmesi, bireyler arasında kültürel ve sosyolojik değişimlere yol açmaktadır. Artık bireylerin coğrafi ve sosyolojik durumlarının yanı sıra, yaşlarıyla bağlantılı olarak teknolojiye erişim ve kullanabilme özellikleri de değişkenlik göstermektedir. Kentsel yaşamın, teknolojik araçlara ulaşılabilirlik yönünden kırsal yaşama göre daha avantajlı durumda olmasının yanı sıra, yaş aralıkları da teknolojiyi kullanma ve yararlanma şekillerine etki etmektedir. Dijital yerliler olarak adlandırdığımız 1980 sonrası doğan bireyler için “teknoloji bir fenomendir” denebilir. Diğer taraftan dijital göçmenler ise geleneksel araçlarla birlikte teknolojiyi kullanmakta ve bu araçlara karşı fikirleri dikkat çekicidir. Bu tanımlamalarla beraber literatüre yeni kazandırılan dijital bilgelik kavramı ise bireyin bilgiyi edinimi ve veriye ulaşımı noktasında kullandığı araçlar gibi sebeplerle şu ana kadar bildiğimiz bilgelik tanımının ileride anlamını yitireceği gibi bir bakış açısı sunduğu söylenebilir. Dijital yerliler ve göçmenler arasındaki grup olan dijital melezler ise yeni çağ ile eski geleneksel çağ

arasında kalan eski alışkanlıklarını bırakmadan yeni gelişmelere açık ve kabul edebilen bireyler olarak nitelendirilebilir (Karabulut, 2015). Bu çalışma dijital yerli öğrencileri olan dijital göçmen öğretmenler ile ilgilidir. Çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğu teknolojik gelişmelerin hızına yetişemediklerini ifade etmiştir. Eğitimde internet ve sosyal medya kullanımına olumsuz yaklaşım sergiledikleri de ortaya çıkan bulgular arasındadır. Webquest tekniği ise dijital göçmen öğretmenlerimiz tarafından neredeyse hiç bilinmemektedir. Webquest tekniği örneği üzerinden, diğer online eğitsel materyallere de aşina olunmadığı sonucuna varabiliriz. Çoğu katılımcı, öğrencilerinin teknoloji kullanımını kısıtlayıcı önlemler almaya çalıştıklarını ifade etmiştir.

Öğrencileri adeta “tabula rasa” eski tabirle “hali-i zihin” (zihin boşluğu) ile okula başlıyor kabul etmek 21. yüzyılda gerçekçi bir yaklaşım değildir. Hele ki okulların, eğitimcilerin bu boş olarak kabul ettikleri zihinleri doldurma çabaları da bu yüzyıldan beklenen insan tipini sağlayamaz. Dolayısıyla bu yüzyılda eğitimin yetiştirmesi beklenen insan tipi değişmektedir. Değişim ve gelişim her alanda olduğu gibi eğitim alanında da kendini göstermektedir. Yapılan araştırmalar eğitim uygulamalarında gerçekleşmesi gereken değişimleri ortaya koymaktadır. Bu değişiklikler de çağa uygun, çağdaş değişiklikler olarak nitelenmektedir (Demir, K.2006). Bu değişikliklerin başında teknolojinin eğitime entegrasyonu gelmektedir. Teknolojinin eğitime entegre edilmesi çok değerli bir gelişme olsa da, uzmanlar teknolojinin eğitimdeki problemlere tek başına çözüm olamayacağı konusunda uyarılmaktadır. Bunlara dayanarak söylenilebilir ki 21. yüzyılda öğretmenlik mesleği, teknoloji okuryazarlığı da gerektirmektedir. Prensky'nin (2009) yaptığı araştırmada şu an 30-40 yaş aralığında olan göçmenlerin teknolojik araçları daha faydalı bir şekilde kullandıkları ve işlerini kolaylaştırmak amacıyla teknolojiden yararlandıkları görülmektedir. Bu bağlamda Prensky (2009), dijital çağ olan 21. yy.'da dijital yerliler ve göçmenler arasında ki farkın giderek azalacağını ve “dijital bilgelik” (digital wisdom) kavramının ortaya çıkacağını ön görmektedir. Prensky (2009), dijital bilgelik kavramını iki açıdan değerlendirmektedir. Dijital bilgelik, hem doğuştan gelen kapasitemizin üzerinde bilişsel güce erişmek için dijital teknoloji kullanımı sonucu meydana gelen bilgelik (hikmet) hem de yeteneklerimizi artırmak için teknolojinin akıllı kullanımındaki bilgelik anlamlarına gelmektedir. Bilgelik peşinde koşanlar teknoloji sayesinde gelecekte dünya çapında devam eden tüm tartışmalara, tüm kayıtlı tarihe, yazılı her şeye, toplu veriler ve örnek olayları içeren büyük kütüphanelere, yüzyıllar boyunca edinilmiş gerçek deneyimlere eşdeğer olan son derece gerçekçi benzetilmiş (simulated) deneyimlere daha önce örneği görülmemiş biçimde ve anında erişebileceklerdir. Bu kaynakları nasıl ve ne kadar kullandıkları, aradıklarını bulmak için bu kaynakları nasıl filtreledikleri ve teknolojinin kendilerine nasıl yardımcı olduğu elbette aldıkları kararların ve yargılarının bilgeliğini belirlemede önemli rol oynayacaktır. Teknoloji tek başına sezgi, iyi muhakeme, sorun çözme yetenekleri ve berrak bir ahlaki pusulanın yerini alamaz. Ama hayal edilemeyecek kadar karmaşık bir gelecekte, ne kadar akıllı olursa olsun dijital olarak güçlendirilmemiş bir insan, en akılsız ama dijital olarak güçlendirilmiş bir insanın sahip olduğu bilgelik araçlarına bile erişemeyebilir. Dahası, beynin son derece esnek

olduğu, aldığı girdilere sürekli uyum sağladığı günümüzde genelde anlaşıldığından teknolojiyle sık sık etkileşimde bulunan kişilerin beyinlerinin bu etkileşim sonucu yeniden yapılanması mümkündür. Gelecekte bilgelik peşinde koşanların beyinleri hem düzen hem de yapı bakımından şimdiki beyinlerimizden tamamen farklı olacaktır. Geleceğin bilgelik arayanları giderek karmaşıklaşan dijital teknolojinin sunduğu bilişsel güçlendirmelere gerek kalmadan da bugünkü bilgelik düzeyine erişebilirler, ama bu bilgelik ne kalitesi ne de doğası bakımından karmaşık ve teknolojik açıdan daha ileri bir dünyada yolunu bulmak (navigate) için yeterli olmayacaktır (Prensky 2009'dan akt.: Tonta 2009: 5). Bu değerlendirme sonucu ileride yeni bir bilge insan yaratımının oluşacağı söylenebilir. Bu bağlamda yeni bireyin verilere ulaşmada hız ve kolaylık, derin analiz yapabilme yeteneği, farklı bakış açılarına erişim gibi çeşitli özellikleri barındıracağı ifade edilebilir. Ülkemizin de bu değişime uyum sağlaması, öğretmenlerin uyum sağlaması ve etkin biçimde eğitim teknolojilerini kullanması ile mümkün olacaktır.

Kaynaklar

- Aldemir, A. (2003). *Bilgiye Erişimde Yeni Yaklaşım: Bilgi Okuryazarlığı*. ÜNAK'03: Bilgiye Erişimde Değişen Yollar ve II. Tıbbi Bilgi Yönetimi ve Teknolojileri Sempozyumu. <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak03/u03-29.pdf>
- Alibec, C., Sandiuc, C. (2015). The Benefits Of E-Learning Through Webquests. A Case Study. *The 11th International Scientific Conference eLearning and Software for Education Bucharest, April 23-24*
- BİLGİÇ, G. H., DUMAN, D. ve SEFEROĞLU, S. S. (2011). "Dijital Yerlilerin Özellikleri ve Çevrim İçi Ortamların Tasarlanmasındaki Etkileri", İnönü Üniversitesi, Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, s. 257-263, Malatya
- Byrand, D. (2005). Using the Internet to Research Curriculum-Based Topics at the Grade Five Level. *A Thesis Submitted to the Faculty of Education In Partial Fulfilment of the Requirements for the Degree of Master of Education University of Prince Edward Island.*
- Canbaz, N. (2010). Yetişkin eğitimi kurslarına devam eden kadın kursiyerlerin teknoloji okuryazarlığı eğitim ihtiyacını belirleme. *Yüksek lisans tezi*. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi.
- ÇETİN, M. & ÖZGİDEN, H. (2013). "Dijital Kültür Sürecinde Dijital Yerliler Ve Dijital Göçmenlerin Twitter Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma", Gümüşhane Üniversitesi, İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, Gümüşhane.
- Çoruk, A., Genç, S., Tutkun, T. (2015). Values Education Problematic: Determining The Status According To Classroom Teachers Opinions. *Journal of Theory and Practice in Education: 11(2), 374-397*
- Demir, K. (2006). Dördüncü Ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi* Ankara. Tez No:187631
- Demiralay, R. (2008). Öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanımları açısından bilgi okuryazarlığı öz-yeterlilik algılarının değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi
- Dodge, B. (2001). Five rules for writing a great WebQuest. *Learning and Leading with Technology, 28(8), 6-9.*

- ERKAN, H. (1993). Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme, 3. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Fisch, K., & McLeod, S. (2007). Did you know? [Video file]. Retrieved from <http://www.youtube.com/watch?v=pMcfrLYDm2U>.
- Gee, J.P. 2004. *Situated Language and Learning: A Critique of Traditional Schooling*. London: Routledge. [\[Google Scholar\]](#)
- Gilster, P. 1997. *Digital Literacy*. Chichester: Routledge.. [\[Google Scholar\]](#)
- Gülbahar, Y. (2012). E-Öğrenme. Ankara: Pegem Akademi.
- Hassanien, A. (2006). Using Webquest to support learning with technology in higher education. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport, and Tourism Education*, 5(1), 41–49.
- Karabulut, B. (2015). In The Era Of Information Society Digital Natives, Immigrants And Hybrids. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* [21]:11-23
- Komara, C., Tzuo, P., Yang, C. (2011). WebQuests and collaborative learning in teacher preparation: a Singapore study. *Educational Media International*, September 2011, 48(3): 209–220
- Lenhart, A., Madden, M., Macgill, A.R., & Smith, A. (2007). Teens and social media: The use of social media gains a foothold in teen life as they embrace the conversational nature of interactive online media. Pew Internet & American Life Project. Retrieved from Pew Internet and American Life Project: http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2007/PIP_Teens_Social_Media_Final.pdf.pdf.
- Lim, S., & Hernandez, P. (2007). The WebQuest: An illustration of instructional technology implementation in MFT training. *Contemporary Family Therapy*, 29, 163-175
- Loung, C., & Unal, Z. (2013). Advantages and Disadvantages of Classroom Instruction with WebQuests: Connecting Literacy and Technology. *Journal of Reading Education*, 38(2):31-38
- O, Kelly. (2016) Teaching Digital Natives. *Pensacola Magazine* p30-33.
- Öksüz, C. , Uça, S. (2010). WebQuest kullanımına ilişkin algı ölçeğinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43(1):131-149
- Özerbaş, M. (2012). WebQuest Öğrenme Ortamının Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 13, Sayı 2, Ağustos 2012, Sayfa 299-315*
- Polat, C. (2005). Üniversitelerde Kütüphane Merkezli Bilgi Okuryazarlığı Programlarının Geliştirilmesi: Hacettepe Üniversitesi Örneği. Ankara: Doktora Tezi.
- Prensky, M. (2001a). Digital natives, digital immigrants. *NCB University Press*, 9(5), 1-6.
- Prensky, M. (2001b, November/December). Digital natives, digital immigrants, Part II: Do they really think differently? *On the Horizon*, 9(6), 1-6.
- PRENSKY, M. (2009). H. Sapiens Digital: From Digital Immigrants and Digital Natives to Digital Wisdom, <http://www.wisdompage.com/Prensky01.html>, (22.04.2014).

Simina, O. (2005). Next in the line: Romanians at the gate of the EU. *SISEC Discussion Papers No: II/1*

Teo, T. (2016). Do digital natives differ by computer self-efficacy and experience? An empirical study. *Interactive Learning Environments. Vol. 24, No. 7, 1725–1739*

TONTA, Y. (2009). Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 4, s. 742-768

www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779

www.mebbis.meb.gov.tr